

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Viite:

Katajavirta, M., & Jaskari, K. (2024). Tapahtuma-alan ekosysteemi ja vaikuttavuus. Teoksessa S. Päällysaho, P. Junell, M. Salminen-Tuomaala, S. Uusimäki, & M. Karvonen (toim.), *Seinäjoen ammattikorkeakoulu – meidän ammattikorkeakoulu* (s. 270–279). (Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja A. Tutkimuksia 42).
Seinäjoen ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20241210100893>

TAPAHTUMA-ALAN EKOSYSTEEMI JA VAIKUTTAVUUS

Marja Katajavirta, kulttuurituottaja (ylempi AMK), asiantuntija,
markkinatutkimuspalvelut, SeAMK

Katja Jaskari, HuK, kulttuurituottaja (ylempi AMK), AmO, AmE,
asiantuntija, TKI, SeAMK

1 JOHDANTOA

Tämä artikkeli on osa Tapahtumabisnekseen hybridiosaamista -hankkeen julkaisuja. Hankkeen kohderyhmiä ovat Etelä-Pohjanmaalla tapahtuma-alalla työskentelevät tai aiemmin työskennelleet henkilöt sekä kaikki ne, jotka ovat kiinnostuneita työskentelemään alalla. Kohderyhmään kuuluvat myös tapahtumia hyödyntävät tai järjestävät yritykset, organisaatiot ja eri toimialojen yhteisöt henkilöstöineen.

Kaksivuotisen (2024–2025) hankkeen yhtenä tavoitteena on selvittää tapahtuma-alan monimuotoista ekosysteemiä muun muassa sähköisellä kyselyllä ja erilaisten verkostoitumistilaisuuksien avulla sekä tuottamalla podcasteja haastattelemalla alalla toimivia asiantuntijoita ja tekijöitä sekä kirjoittamalla alaan liittyviä artikkeleita. Etelä-Pohjanmaalla järjestetään vuosittain satoja tapahtumia ympäri vuoden. Maakunnan tapahtumien määrää, toimijoita ja niiden taustalla olevia verkostoja halutaan tässä hankkeessa kattavasti selvittää. Artikkelissa keskitytään tapahtuma-alan ekosysteemiin ja tapahtumien aluetaloudelliseen vaikuttavuuteen erityisesti alueen taloutta kohentavana asiana.

2 TAPAHTUMA-ALAN EKOSYSTEEMIN MERKITYS

Tapahtumilla on alueella suuri merkitys paitsi, että ne kohentavat taloutta ja parantavat työllisyyttä, niin ne myös luovat kulttuuria ja kohentavat väestön hyvinvointia. Tapahtuma-alan ekosysteemi muodostaa laajan verkoston erilaisia toimijoita, jotka toimivat kiinteässä vuorovaikutuksessa keskenään. Alan ekosysteemiin kuuluvat toimijat, kuten tapahtumajärjestäjät, tapahtumapaikat, palveluntarjoajat, markkinoijat, viranomaiset, yhteisöt ja kävijät. Ekosysteemin palveluntarjoajat ja sidosryhmät mahdollistavat monella tavalla tapahtumien toteuttamista, olipa sitten kyseessä pieni tai isompi tapahtuma. Tapahtuma-alan elinkeinotoiminnan lisäksi alaan liittyy monien eri toimialojen edustajia, joiden kanssa itse tapahtumia toteutetaan.

Tapahtuma-alan ekosysteemin hallitseminen vaikuttaa perustavanlaatuisesti tapahtuman onnistumiseen ja samalla myös tapahtuman osallistujien kokemukseen tapahtumasta. Ymmärrys alan ekosysteemistä on olennaista tapahtumien suunnittelun ja hallinnan näkökulmasta. Se mahdollistaa kestäväen ja vastuullisen tapahtumatuotannon sekä tarjoaa uusia innovaatiomahdollisuuksia alalla toimiville. Hankkeessa toteutettavassa kyselyssä kartoitetaan ekosysteemin rakennetta, toimintaa, dynamiikkaa, keskeisiä sidosryhmiä, riippuvuuksia, vaikutuksia ja toimijoita alueella.

Tapahtuma-alan ekosysteemin ymmärtäminen on tärkeää tapahtumien suunnittelun ja hallinnan kannalta, koska se auttaa tunnistamaan eri sidosryhmien tarpeita ja odotuksia sekä mahdollistaa kestäväen ja vastuullisen tapahtumatuotannon. Lisäksi alan ekosysteemi tarjoaa mahdollisuuksia innovaatioille ja uusille liiketoimintamalleille tapahtumien parissa toimiville yrityksille ja organisaatioille.

Tapahtuman järjestäjät ovat alan ekosysteemin avaimia, he vastaavat tapahtuman suunnittelusta ja konkreettisesta järjestämisestä. Tapahtumapaikat valitaan tapahtuman kohdeyleisön mukaan, esimerkiksi hallit, urheiluareenat, erikokoiset tilat tai puistot. Tapahtumissa tarvitaan lähes aina joitain oheispalveluiden tuottajia, kuten ruoka-

turvallisuus- ja audiovisuaalisten palveluiden ammattilaisia. Tapahtuman osallistujien osuus ekosysteemissä on tärkeä, he ovat se ekosysteemin osa, joka tapahtumasta tekee tapahtuman. Osallistujia ovat kaikki esiintyjät, palvelujen tuottajat, työntekijät ja asiakkaat, katsojat tai vieraat. Myös teknologia ja sen toimivuus on oleellinen osa onnistunutta tapahtumaa. Vastaavasti markkinoinnin rooli on tavoitella tapahtuman kohdeyleisöä mahdollisimman laajasti ja hyvissä ajoin. Markkinointitapoja on useita; sähköpostikampanjat, perinteinen mainonta sanomalehdissä tai kadunvarsilla ja sosiaalisen median lukuisat kanavat, joitain mainittuna. Tavallisesti tapahtuman järjestämisessä tarvitaan jonkinasteisia yhteistyökumppaneiden tarjoamia palveluita tai taloudellista tukea. Kaikkien tapahtumaan osallistujien turvallisuudesta huolehtiminen on tärkeää ja lakikin määrää sen suhteen tiettyjä osa-alueita. Näitä ovat muun muassa luvat tapahtuman järjestämiseen viranomaisilta ja tapahtuman turvallisuussuunnitelmat. Nykyinen ihmisten valveutuneisuus vastuullisuudesta ja ympäristövaikutuksista ja siitä kertominen osallistujille on aina myönteistä tapahtumille.

3 TAPAHTUMIEN EKOSYSTEEMIN ALUETALOUDELLINEN VAIKUTTAVUUS

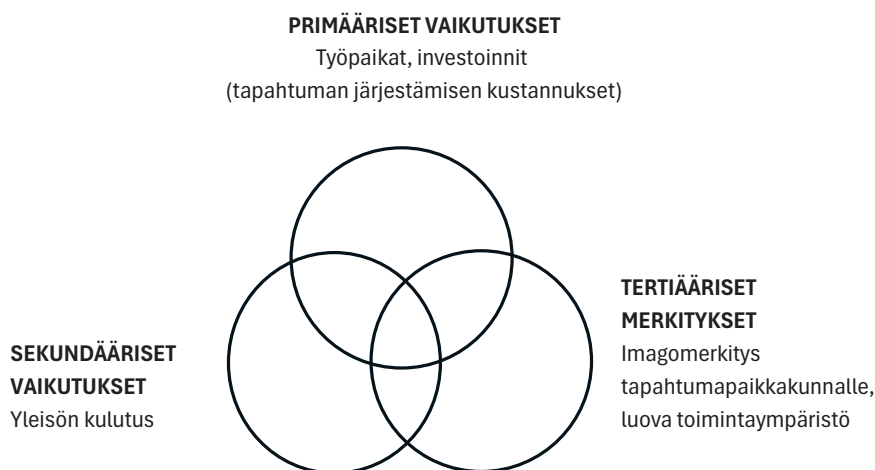
Tapahtumien ekosysteemin vaikutuksia voidaan tarkastella eri näkökulmilta, esimerkiksi taloudelliset, matkailuun liittyvät, sosiaaliset, imagoliset tai ympäristövaikutukset. Kainulaisen (2004) mukaan tapahtumien aluetaloudellinen vaikuttavuus ja merkitykset voidaan jakaa kolmeen osaan: primääriset eli suorat, sekundääriset eli epäsuorat talousvaikutukset ja tertiääriset aluetaloudelliset merkitykset (kuvio 1).

Primääriset eli suorat vaikutukset ovat konkreettisia tapahtuman järjestämiseen liittyviä toimintoja ja kustannuksia tapahtumajärjestäjän ja yhteistyökumppaneiden välillä. Sekundääriset eli epäsuorat vaikutukset taas koostuvat tapahtumassa olevien kävijöiden kuluttamasta rahasta, jota he käyttävät tapahtuma-alueella ja sen ulkopuolella. Tapahtumien aikana alueen ostovoimaan tulee nousupiikki, kun se lisääntyy hetkelisesti. Tertiäärisiä tapahtuman tuomia merkityksiä ovat esimerkiksi

kuntien, alueiden tai kaupunkien imagon rakentuminen ja luovan toimintaympäristön kehittyminen. Tapahtumat myös lisäävät alueen tai tapahtumapaikkakunnan tunnettuutta ja vetovoimaa. Parhaimmillaan vetovoima houkuttelee paikkakunnalle matkailijoita, jotka voivat viipyä pidempäänkin tapahtuman jälkeen tai palata uudelleen. Tapahtumien myötä paikkakunta voi saada jopa uusia asukkaita ja työntekijöitä. Nämä tertiäriset merkitykset ovat tulkinnallisia ja vaikeasti mitattavia.

Edellä mainitut näkökulmat vaikuttavat kaikki limittäin, mutta niitä voidaan tutkia myös erikseen. Jos tarkastellaan esimerkiksi yleisötapahtumia, ne tuovat kuntiin ja paikkakunnille välittömiä ja välillisiä tuloja myös sekä tapahtumajärjestäjille että -paikkakuntien muille yrittäjille. Vastaavasti niin sanotuilla kuntatapahtumilla voi olla kunnille isojakin imagollisia vaikutuksia, esimerkkeinä Kaustisen kansanmusiikkifestivaalit, Haapavesi Folk Music Festival tai Sata-Häme Soi -tapahtuma, joka on tuonut tunnettuutta, luonut koulutusta ja toimintaa lkaalisten kaupungille (Ahola, 2010).

TAPAHTUMIEN ALUETALOUDELLINEN VAIKUTTAVUUS

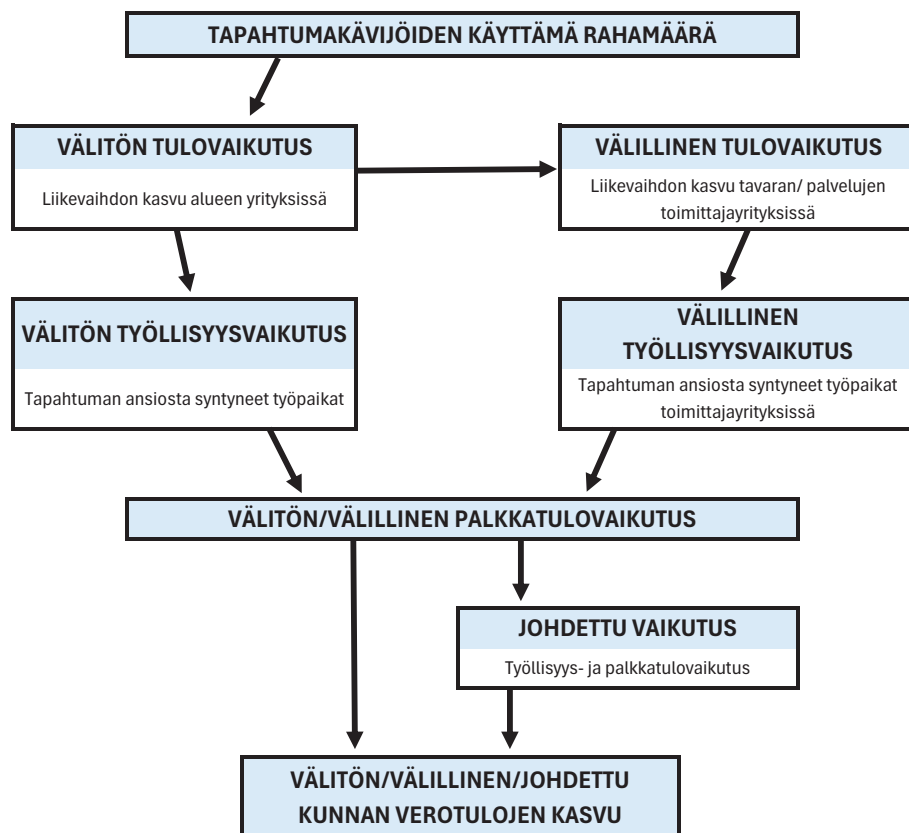
Kuvio 1. Tapahtumien aluetaloudellinen vaikuttavuus (Tuuri ym., 2022).

Kuviossa 2 on esitetty tapahtumien aluetaloudellisten vaikutusten koostuminen, toisin sanoen tapahtumien tuottamien tulojen ketju ja niiden vaikutukset. Tapahtumat tuovat aina mukanaan rahavirtoja, joita ei olisi

ilman tapahtumaa. Kuvio on laadittu mukaillen matkailun aluetaloudellisten vaikutusten kuviota (Kauppila, 2011), ja se kuvaa hyvin myös tapahtumien aluetaloudellisia vaikutuksia.

Välittömät ja välilliset tulovaikutukset ovat luonnollista seurausta tapahtumasta. Välittömät vaikutukset ovat tapahtuman kävijöiden tapahtuma-alueella ja paikkakunnan yrityksiltä ostettuja tavaroita ja palveluja. Vastaavasti välilliset vaikutukset koostuvat edellä mainittujen yritysten ja palveluntuottajien hankkimien tavaroiden kustannuksista ja palvelujen ostamisesta toimittajayrityksiltä.

Tapahtumilla on myös työllistäviä vaikutuksia. Välitön vaikutus syntyy, kun tapahtuma palkkaa työntekijöitä ja välillisesti saattaa syntyä työntekijöiden tarvetta myös toimittajayrityksissä. Yhteensä välittömät, välilliset ja johdetut vaikutukset ovat tapahtumien tuomia kokonaisvaikutuksia alueelle, jotka voivat olla hyvin huomattaviakin summia. Johdetut vaikutukset ovat toissijaisia tapahtuman seurauksena syntyneitä vaikutuksia. Luonnollisesti tapahtumien kautta tapahtuu myös vuotoa eli tapahtumaan saattaa tulla paikkakunnan ulkopuolisia osallistujia, jotka käyttävät rahaa tapahtuman ulkopuolella tapahtuman aikana ja myös työntekijöitä, joiden mukana tulo- ja työllisyysvaikutuksia valuu pois tapahtuman paikkakunnalta.

Kuvio 2. Tapahtuman aluetaloudelliset vaikutukset (soveltaen Kauppila, 2011).

4 TAPAHTUMIEN VAIKUTTAVUUS ETELÄ-POHJANMAALLA

Etelä-Pohjanmaalla ja Seinäjoella on selvitetty tapahtumien aluetaloudellisia vaikutuksia eri tutkimuksissa. Seuraavassa esitellään muutamia poimintoja näiden tutkimusten tuloksista eteläpohjalaisissa tapahtumissa ja niiden sekundäärisistä vaikutuksista (Tuuri ym., 2022; Tuuri ym., 2023). Tapahtumien aluetaloudellista vaikuttavuutta on selvitetty pohjoismaisella menomenetelmä -mallilla. Mallissa selvitetään kävijöiden kulutusta tapahtuma-alueella ja tapahtumapaikkakunnalla. Mallilla tutkittaessa voidaan todentaa tapahtuman kävijöiden kokonaistuloa

tapahtuma-alueelle. Tulkitessa mallia huomioidaan tapahtumien kävijöiden lukumäärä, tapahtuman kesto, tapahtuman kävijöiden viipymä tapahtumassa, kävijöiden yöpyminen, lippujen hintataso ja kävijöiden rahankäyttö kokonaisuudessaan viipymän aikana. Kävijöiden arvioimassa rahankäytössä on mukana alueella käytetty raha ja alueen ulkopuolella esimerkiksi ruokailuun, ostoksiin, palveluihin, liikkumiseen ja majoitukseen käytetty rahamäärä. Näissä edellä mainituissa tutkimuksissa menomenetelmämallissa on huomioitu vain maksullisiin tapahtumiin osallistuneiden kävijöiden kulutus. Usein tapahtumat tuovat paikkakunnalle ihmisiä, jotka eivät kuitenkaan osallistu itse tapahtumaan, mutta kuluttavat rahaa tullessaan. Lisäksi tapahtuman työntekijät, esiintyjät, myyjät ja muut järjestelyihin osallistuvat kuluttavat rahaa. Tapahtumien aluetaloudellisen vaikuttavuuden merkitys onkin siis suuri sekä tapahtuma-alueen sisällä että tapahtuma-alueen ulkopuolella. Tapahtuma-alueella järjestäjä ja alueella toimivat yritykset saavat tulovirtaa ja vastaavasti tapahtuman ulkopuolella paikkakunnan yritykset saavat tuloja ja myös tunnettuutta.

Muualta kuin tapahtumapaikkakunnalta saapuva osallistuja on matkailija. Esimerkiksi Etelä-Pohjanmaan matkailijaselvityksen (Tuuri ym., 2022) mukaan talvella haastatelluista (n=367) matkailijoista 11 prosentilla ja kesällä haastatelluista (n=1170) 16 prosentilla päällimmäinen syy tehdä matka Etelä-Pohjanmaalle oli osallistuminen yleisötapahtumaan esimerkiksi konserttiin, messuille, urheilutapahtumaan tai kokoukseen. Matkailijaselvityksen mukaan lähes joka kymmenes sekä talvi- että kesämatkailijoista osallistui musiikitapahtumaan tai konserttiin maakuntaan suuntautuneen matkansa aikana. Kolmannes kumpanakaan ajankohtana haastatelluista ei kyseisellä matkalla osallistunut musiikitapahtumiin, mutta olisi ollut kiinnostunut osallistumaan. Vastaavasti kesällä haastatelluista yli tuhannesta vastaajasta seitsemän prosenttia oli osallistunut matkallaan urheilutapahtumaan ja noin joka viides ilmoitti olevansa kiinnostunut osallistumaan. Eniten rahaa matkailijoilla kului majoitukseen ja yöpymiseen sekä ruokailuihin. Talvimatkailijoiden seurue käytti Etelä-Pohjanmaalla matkansa aikana rahaa keskimäärin 140 euroa per matkailija (54 euroa per päivä) ja kesämatkailijat vastaavasti 222 euroa per matkailija (84 euroa per päivä).

Seinäjoen kesätapahtumatutkimuksessa (Tuuri & Katajavirta, 2022) oli mukana neljä kaupungissa toteutettavaa tapahtumaa. Tapahtumat olivat Keppihevosten SM-kilpailut Seinäjoki-areenalla, Provinssi Törnävällä, Tangomarkkinat ja Vauhtiajot Seinäjoen keskustassa sekä Vauhtiajojen rata-ajot teollisuusalueella. Tapahtumat toivat jopa kymmeniä tuhansia kävijöitä kaupunkiin. Keppihevosten SM-kilpailuun tuli eniten osallistujia (84 %) muualta kuin Etelä-Pohjanmaalta, Provinssissa vastaava osuus oli 66 % ja Tangomarkkinoilla 63 %. Vauhtiajoissa suurin osa kävijöistä tuli lähialueelta, muualta Suomesta tulleiden kävijöiden osuus oli 34 %.

Kesällä 2022 tapahtumien kävijöiden tuoma tulo alueelle oli kokonaisuudessaan merkittävä: Keppihevosten SM-kilpailut 190 000 euroa, Provinssi 11,2 miljoonaa euroa, Tangomarkkinat 3,7 miljoonaa euroa ja Vauhtiajoja 9,5 miljoonaa euroa. Kävijäkohtainen keskimääräinen rahankäyttö, jossa oli huomioitu yöpymiset, tapahtuma-alueella ja sen ulkopuolella käytetty rahamäärä, vaihteli Keppihevosten SM-kisojen kävijän kuluttamasta 156 eurosta, Provinssin 344 euroon ja Tangomarkkinoiden ja Vauhtiajojen jopa yli 400 euron kulutukseen per kävijä.

Mökkeilyä ja matkailua 2022 (Tuuri ym., 2023) selvitykseen osallistui ympäri Suomea henkilöitä, jotka omistavat mökin Etelä-Pohjanmaalla ja muualla kuin kotipaikkakunnallaan. Mökin omistajista 30 % ilmoitti osallistuvansa mielellään mökkipaikkakunnalla lähialueen tapahtumiin ja 25 % ilmoitti vierailevansa liikunta- ja käyntikohteissa. Mökkeilyä ja matkailua 2022 selvityksen mukaan 64 % mökkeilijöistä oli kuluneen vuoden aikana osallistunut markkinoille, kylätapahtumiin ja messuille, 45 % musiikki-, kulttuuri- ja urheilutapahtumiin sekä 34 % teatteriin tai kesäteatteriin mökkipaikkakunnalla tai lähialueella. Iso osa mökkiläisistä tuo rahavirtoja alueelle osallistumalla.

5 LOPUKSI

Tapahtuma-ala on toimialana erittäin laaja sekä haastavasti tunnistettava ja rajattava kokonaisuus. Tehtyjen selvitysten perusteella tiedetään, että ala työllistää paljon ja on merkittävä elinvoiman tuoja alueille. Työ- ja elinkeinoministeriön vuonna 2023 tekemässä selvityksessä ilmeni tapahtuma-alan laajuus ja se, että sitä ei yhteiskunnassa tunnisteta

elinkeinona (Kuusisto ym., 2023). Vaikka ala on kehittynyt jo usean vuosikymmenen ajan yhä ammattimaisemmaksi, se kaipaa edelleen yhteiskunnallista määrittelyä ja sen kautta tunnistamista, jotta se voi edelleen kehittyä. Alalle haasteita asettaa sitä koskettava usean eri alan lainsäädäntö, esimerkiksi yleisötilaisuuksia ja työvoiman tilapäistä palkkausta koskeva sääntely.

Useat kaupungit ovat jo tunnistaneet tapahtumien merkityksen talouteensa, alueen imagoon ja yhteisöllisyyteen. Artikkelissa on edellä viitattu useisiin Seinäjoen kaupungissa tehtyihin tapahtumia koskeviin selvityksiin. Kaupungissa on tehty tapahtumatutkimus jo useita kertoja ja tapahtumien järjestäjät ovat olleet mukana tutkimuksessa ja siten voineet hyödyntää tuloksia tapahtumansa kehittämässä. Lisäksi Seinäjoen ammattikorkeakoulussa on tehty useita matkailualan selvityksiä, joissa sivutaan myös kulttuuria ja tapahtumia eri puolilla maakuntaa. Tapahtumat vaikuttavat tuoden tuloja ei vain tapahtumien järjestäjille vaan myös muun muassa ruokakaappoihin, ravintoloihin, majoitusliikkeisiin, aktiviteettipalveluihin ja joukkoliikenteeseen sekä muihin kuljetuspalveluihin eli hyötyjen voidaan todeta ulottuvan laajalle.

Syksyllä 2023 julkaistu raportti kertoo luovan talouden valtavasta merkityksestä yhteiskunnalle monella tavalla (Naumanen ym., 2023). Raportissa pyritään luomaan tilannekuva luovien alojen, kulttuurialan ja tapahtuma-alan liiketoiminnasta. Luovien alojen merkittävydestä yhteiskunnassa kertoo ei vain suuri määrä yrityksiä ja työllisiä, mutta myös liikevaihto, joka vuonna 2022 oli alalla yhteensä lähes 14 miljardia euroa. Liikevaihdossa on mukana monistettavat sisällöt (peliala, av-ala, musiikki, kustannusala), luovat palvelut (arkkitehtuuri, tuotesuunnittelu, markkinointi ja luovat toimistot, palvelu- ja digitaalinen muotoilu) sekä tapahtuma-ala (kulttuuri, esittävät taiteet, musiikki, urheilu, yritystapahtumat). Tapahtuma-alan liikevaihdon osuus oli selvityksen mukaan 2,6 miljardia euroa. Tapahtuma-ala kaipaa haastavuudessaan edelleen lisää selvityksiä ja tunnistamista sekä tunnustamista merkittävänä toimialana ja elinkeinotoimintana.

Artikkeli on valmisteltu osana Tapahtumabisnekseen hybridiosaamista -hanketta, joka on EU:n osarahoittama. Haluamme kiittää rahoittajaa artikkelin ja hankkeen rahoittamisesta.

LÄHTEET

Ahola, H.-R. (2010). *Tapahtuman taloudelliset vaikutukset: Case: Haapavesi Folk Music Festival* [AMK-opinnäytetyö, Lahden ammattikorkeakoulu]. Theseus. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2010120316994>

Kainulainen, K. (2004). *Elämyksistä elinkeinoja: Kulttuuritapahtumien paikallistaloudelliset merkitykset maaseutukunnille ja kaupungeille* (Julkaisuja 2). Helsingin yliopisto, Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus. <http://hdl.handle.net/10138/17613>

Kauppila, P. (2011). *Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset: menetelmänäkökulmia: Matkailun aluetaloudellisten vaikutusten asiantuntijaseminaari Rovaniemi 13.12.2011* [seminaari]. Lapin korkeakoulukonserni. <http://matkailu.luc.fi/loader.aspx?id=d694fe6a-3014-4510-b4c7-2fb313b023c2>

Kuusisto, K., Sahlstedt, M., Välimäki, O., & Westerholm, T. (2023). *Tapahtuma-alan toimialamääritys ja yhteydet kaupunkikehittämiseen* (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2023:1). Työ- ja elinkeinoministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-930-8>

Naumanen, M., Vainikainen, S., & Valkokari, K. (2023). *Tilannekuva luovien alojen ja tapahtuma-alan liiketoiminnasta* (Raportti 4). Business Finland. Haettu 28.8.2024, <https://mediabank.businessfinland.fi/l/FPSW2HdQQz9p/f/h7Lk>

Tuuri, H., & Katajavirta, M. (2022). *Seinäjoen kesätapahtumatutkimus 2022*. [PowerPoint-esitys]. Seinäjoen kaupunki. <https://www.seinajoki.fi/tapahtumatutkimuksen-2022-tulokset-kertovat-tapahtumien-vaikutavuudesta-seinajoella/>

Tuuri, H., Katajavirta, M., Jyllilä, S., & Järvinen, E. (2022). *Etelä-Pohjanmaan matkailijaselvitys 2021* (Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 168). Seinäjoen ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022022220442>

Tuuri, H., Katajavirta, M., Jyllilä, S., & Järvinen, E. (2023). *Mökkeilyä ja matkailua 2022: vapaa-ajan asukkaiden palvelujen käyttö Etelä-Pohjanmaalla*. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20230907120779>